

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Стефан Цветанов Цеков, дм., ръководител Учебно-научен сектор „Инспектор по общественно здраве и Социални дейности“ и СД“, Медицински Университет-Варна, Медицински Колеж

ОТНОСНО:

Дисертационен труд на доц. д-р Пламен Стоянов Божинов, дм за присъждане на научната степен „доктор на науките“ на тема „Епилепсия и бременност- възможности за оптимизиране и клинично поведение“

С решение на Председателя на Научното жури и съгласно заповед на Ректора на МУ - Плевен №133/27.01.2015 г.сът определен да представя становище относно дисертационния труд на доц д-р Пламен Стоянов Божинов, дм на тема „**Епилепсия и бременност- възможности за оптимизиране и клинично поведение**“ за присъждане на научна степен „доктор на науките“ по научната специалност: 03.01.19 Неврология.

ОЦЕНКА НА АКТУАЛНОСТТА НА ТЕМАТА:

Епилепсията е едно от честосрещаните заболявания на централната нервна система, ангажиращо около 1% от населението на земята. Приблизително 1/3 от болните с епилепсия, получаващи противоепилептични средства (ПЕС) са във фертилна възраст, като от тази група една на всеки двеста и петдесет бременни жени с епилепсия се лекува с противоепилептични медикаменти. Някои от резултатите на съществуващите до този момент проучвания в насока взаимоотношения между епилепсия и бременност могат да се обобщят по следния начин:

- Налице е едно общопостигнато “съгласие”, че появата на епилептични пристъпи при бременните може да се отрази много по-

сериозно върху живота и здравето на бъдещата майка и плода, отколкото потенциалните странични ефекти на приеманите ПЕС.

- На практика, само една малка част от тежките усложнения при бременни с епилепсия се свързват с лош контрол на епилептичните пристъпи.
- Независимо, че при над 80% от бременните жени, лекуващи се с ПЕС, бремеността протича без особени усложнения, обусловени от епилепсия и лечението ѝ, смъртността при бременни жени с епилепсия е с много по-високонарастващи темпове, отколкото тази сред общата популация на болните от епилепсия.

Като обобщение на тези заключения може да се приеме, че данните за взаимоотношенията между едно физиологично състояние, каквото е бремеността, епилепсията като заболяване само по себе си и честотата на епилептичните пристъпи по време на бремеността, социалните и икономически условия, както и прилаганите ПЕС имат противоречив характер.

Ето защо, темата за клинично поведение при бъдещите майки с епилепсия и постигането на идеалното равновесие, запазващо както здравето и живота на майката, така и тези на детето, е с изключителна актуалност. Поставените въпроси и най-вече техните отговори представляват интерес както за практикуещите невролози и епилептолози „които се страхуват и необичат този проблем“, така и за практикуващите акушер-гинеколози, „които го ненавиждат“. Този интердисциплинарен аспект повишава още повече значимостта на разискваните проблеми.

Дисертационния труд съдържа 200 стандартни машинописни страници, 84таблици, 14 фигури. Книгописът включва 267 заглавия, от които 19 на кирилица и 248 на латиница. Той беше успешно представен за предварителна защита, където беше решено, че отговаря на всички изисквания за придобиване на научната степен «доктор на науки».

Проучването е проспективно и се основава на данни от широк времеви период (16 години), като включва проследяване на 283 бременни жени с епилепсия.

ОЦЕНКА НА ПОЛУЧЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ И НАПРАВЕНИТЕ ИЗВОДИ:

В духа на критичното осмисляне на данните от проучванията за взаимоотношенията на епилепсията и бремеността, доц. Пл. Божинов разработва оригинален подход за оценката им, елементите на който са свързани с повечето аспекти на разглеждания проблем. Изброените задачи, свързани с постигането на целта са добре обосновани и е разкрита основната същност на проблема. Всичко това е адекватно защитено с извършване на много детайлни проучвания, което дава възможност за изграждане на методологично пособие за практически подход към жените с епилепсия във фертилна възраст. Резултатите са разгледани в светлината на някои от тенденциите за поведение извън неврологичните познания, а именно тези , които са свързани с акушер-гинекологията.

Описанието на епилептичните пристъпи във връзка с различни периоди на бремеността и послеродовия период подготвя специалистите за това, което може да се очаква по време на бремеността на жени с епилепсия .

Отделено е внимание и е извършена отлична интерпретация на данните от електроенцефалографното изследване (ЕЕГ), което дава възможност за по-точна клинична интерпретация на електрофизиологичните резултати.

По този начин чрез получените резултати авторът задълбочено разкрива основните методологични проблеми при лечебния подход към бременните жени с епилепсия и доказва своята теза за необходимостта от

оптимизиране на терапевтичния подход и грижите при бъдещите майки с епилепсия.

Що се отнася до установяването на влиянието на епилепсията и антиепилептичните медикаменти върху плода и новородените смятам, че данните биха били пълни, ако са представени и подобни данни от дългосрочни наблюдения на развитието на деца, изложени *in utero* на въздействието на ПЕС. Веднага, обаче, искам да подчертая, че подобни резултати могат да представляват един отделен дисертационен труд.

ОЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ:

За разлика от автора, бих разделил моята оценка за приносите на две основни части

1. **Практически ориентирани принципи**, като тук трябва да се обърне внимание и на оригиналните приноси с научно-теоретическа тежест. Мога да направя лично обобщение, че най-ценното качество на тези приноси е свързано с оптимизма за развитието на бремеността по време на епилепсия и практическите съвети, които могат да помогнат на специалистите, ангажирани с наблюдението и лечението на бременните жени с епилепсия да обосноват този оптимизъм. Те насочват вниманието на специалистите към индивидуализиран подход за установяване на равновесие между риска от епилептични пристъпи и прилагането на медикаменти още преди настъпване на бремеността.
2. **Втората група приноси насочват към допълнителна мултидисциплинарна научно-изследователска работа.** Тези приноси поставят акценти и дават насоки към допълнителни проувания за проблеми свързани с тератогеността на ПЕС, влиянието на политерапията и други проблеми, свързани с епилепсията и бремеността.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Искам още един път искам да подчертая две особено важни качества на дисертационния труд:

1. Актуалност на проблема и ясно формулирани изследователска теза, цел, предмет и задачи;
2. Направените важни приноси по отношение на разширяване на съществуващите знания по проблема и възможности за приложение на получените резултати в практиката.

Не по-малко важно достойнство на работата е, че в основата ѝ стои „дързостта“ на доц. д-р Пл. Божинов да постави един сложен **мултидисциплинарен проблем.**

Преценявайки актуалността на темата на дисертационния труд **„Епилепсия и бременност- възможности за оптимизиране и клинично поведение“**, значимостта на направените теоретични изводи и обобщения и практическите препоръки за решаването на този социално значим проблем, предлагам на уважаваното Научно жури да присъди на доц. д-р Пламен Стоянов Божинов научната степен „доктор на науките” по научна специалност: 03.01.19 Неврология.

27. 01. 2015 г.
гр. Варна

Доц. д-р С. Цеков, дм

